

In memoriam professor Raul Talvik

06.10.1935–19.03.2016

Selle talve viimane päev jäi viimaseks ka professor Raul Talvikule, Eesti meditsiini suurmehele. Just Raul Talvik pani 1990. aastatel koos kolleegidega aluse Eesti kaasaegsele meditsiinisüsteemile ning tema eestvedamisel reformiti põhjalikult arstide täiendusõpet ja erakorralist meditsiini. Temas olid ühendatud ühelt poolt juhi lennukas visioon, teisalt teadlase põhjalikkus ning huvi kõige uue vastu.

R. Talvik oli mees, kes tõi tänapäeva meditsiinikirjanduse Eesti arsti töölauale. Tänu tema kirele tehnoloogia vastu asuti Tartus meditsiini digitaliseerima juba iseseisvuse taastanud Eesti esimestel aastatel. 1993. aastal asutati kodu- ja väliseestlaste toel TÜ Kliinikumi meditsiiniinfo keskus, kus arstid said esimest korda Eestis interneti vahendusel ligipääsu uusimale maailma teaduskirjandusele. See ei olnud ainulaadne mitte ainult Ida-Euroopas, vaid ka Läänes oli tol ajal selline täiendusvõimalus ainult väikesel osal arstidest.

Arstide täiendusteaduskonna dekaanina ajakohastas ta arstide täiendusõppe süsteemi, kasutusele võeti paaripäevased ja nädalased õppetsükliid. Interdistsiplinaarne täienduskonverents „Kliinik“, mis R. Talviku eestvedamisel alguse sai, on nüüdseks kasvanud suureks ettevõtmiseks.

Samamoodi korraldati tema osalusel ümber Eestis erakorraline meditsiin ning sündis EMO – erakorralise meditsiini osakond. Esmalt kliinikumis, hiljem teistes haiglates. Just erakorraline meditsiin ja intensiivravi olid talle väga südamelähedased ka hiljem, kui ta kliinikumi juhatuse liikmena infotehnoloogia arengu eest vastutas.

R. Talvik õppis Tartu Ülikoolis kirurgiks ning kaitses samal ajal Moskvas ka kandidaadiväitekirja, kuid ta valis siiski anesthesioloogi ameti.

Tema juhianne ilmnes varakult. Aastaid juhtis ta Tartu Ülikooli üldkirurgia, anesthesioloogia ja reanimatoloogia kateedrit. Aastail 1989–1995 oli ta arstide ja proviisorite täiendusteaduskonna dekaan; 1992–2001 TÜ anesthesioloogia ja intensiivravi kliiniku juhataja.

Prof R. Talvik oli TÜ Kliinikumi üks asutajaid. Kliinikumi esimese juhina tuli R. Talvikul lahendada sügavad eriarvamused toonase ülikooli juhtkonnaga ning ühendada väga erinevate mõtteviisidega haiglad. Hea läbirääkijana suutis ta haiglate juhtkonnad koondada ühe mütsi alla.

Prof R. Talvik oli kindlalt üks teaduskonna omapärasemaid, erudeeritumaid ja huvitavamaid lektoreid. R. Talviku loengud olid kuulsad oma põhjaliku ettevalmistuse ning teisalt vaimuka sõnakasutuse poolest.

Meditsiinkandidaadi väitekirja, mis valmis Moskvas aspirantuuris

olles 1966. aastal, oli pühendatud vee ja elektrolüütide tasakaalu uurimisele operatsioonijärgsel perioodil. Moskvas kaitses ta 1985. aastal ka doktoriväitekirja „Maksapuudulikkuse põhjused ja ennetamise võimalused kunstliku vereringe tingimustes läbi viidud südameoperatsioonide järgselt“.

R. Talvik on avaldanud arvukalt õppevahendeid ja üle 150 teaduspublikatsiooni, neis on ta käsitlenud veresoontekirurgia probleeme, vee ja elektrolüütide ainevahetust, süsteemset põletikureaktsiooni ning hulgielundipuudulikkust. Ta on Eesti Vabariigi teaduspreemia laureaat 1998.

Viimased eluaastad pühendas ta ajaloohuvile ning seal oli tema haare tõeliselt lai. Nii on ta raamatusse raiunud TÜ Kliinikumi tekkeloo 1989–1999, samuti Pythease reisid 23 sajandit varem. Viimase tarvis võttis ta ette põhjaliku uurimistöo maailma digiraamatukogudes. Selle tulemusena nägi eelmisel sügisel trükivalgust tema raamat „Teekond maailma ääreni“. Tuginedes toonasele teaduskriitikale ning geograafilistele ja astronoomilistele argumentidele, tõestas Raul Talvik veenvalt, et kreeklasest maailmarändur Pytheas, kes 2300 aastat tagasi ümber Euroopa rändas, astus just Saaremaa pinnale. Lennart Meri hüpotees Saaremaast kui müütilisest Ultima Thulest osutus tõeks. Nii tõi Raul Talvik oma elu lõpul Ultima Thule saarlastele päriseks. Oma töö eest sai ta saarlaste tunnustuse ning selle aasta alguses nimetati Raul Talvik Eesti teaduspreemia nominendiks humanitaaria valdkonnas.

**Kolleegid Tartu Ülikooli
Kliinikumist ja Tartu Ülikoolist**